

Handläggare
Anne Lund
Telefon: 08-508 31 926
Birgitta Granbacka
Telefon: 08-508 31 927
Giulia Ray
Telefon: 08-508 31 937**Till**
Kulturnämnden
2019-10-22

Justerat kulturstödssystem 2019

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar:

1. Att godkänna förslag om justering av kulturstöd.

Robert Olsson
KulturdirektörPatrik Liljegren
Biträdande kulturdirektör

Sammanfattning

Kulturförvaltningen har i Stockholms stads budget för 2019 fått i uppdrag att *”utreda en kulturstödsreform i syfte att utforma incitamentsstrukturer som gynnar självständighet, mångfald av aktörer och motverkar utelåsningseffekter samt bredda villkoren för kulturstödet för att innefatta fler kulturverksamheter.”*

Förvaltningen har identifierat ett antal utmaningar som ett stödssystem behöver hantera för att ytterligare kunna bidra till utvecklingen av framtidens kulturliv i Stockholm. Med utgångspunkt i denna analys föreslår förvaltningen en justering av kulturstödssystemet.

Förvaltningen bedömer att de föreslagna justeringarna svarar mot de behov som kulturlivet uttryckt i kontakterna med förvaltningen. Dels genom förvaltningens breda nätverk mot det fria kulturlivet, dels i samband med Öppna Hus, dels genom enskilda dialoger. Därtill har referensgruppen löpande inkommit med synpunkter på hur stöden fungerar kombinerat med förslag till förbättringar. Dessa inspel har bidragit till den samlade

omvärldsanalys förvaltningen gjort i föreslagen justering av kulturstödsystemet. Ett stödsystem som i ännu högre grad är anpassat efter aktörernas utvecklingsbehov och initiativ och som i högre grad sätter fokus på det konstnärliga innehållet. Genom att inrätta ett nytt fristående stöd med fokus på eget skapande och folkbildning möter justeringen villkoren för de ungas kreativitet och skapande på ett tydligare och bättre sätt. Den föreslagna ändringen svarar till kulturaktörernas efterfrågan på bedömningsgrunder som tydligare gör skillnad på konstnärlig kvalitet och aktiviteter där kvaliteten ligger i delaktighet och eget skapande. Inför implementeringsfasen av det justerade kulturstödsystemet kommer förvaltningen utarbeta en tydlig kommunikation i syfte att förtydliga och underlätta för alla berörda inom det fristående kulturlivet.

Utgångspunkt för förslaget är att det samlade kulturstödsystemet ska möta en bredd av stadens kulturaktörer på ett likvärdigt sätt med hänsyn till deras olika förutsättningar. Det ska vara tydligt och lätt att kommunicera. Med de föreslagna anpassningarna är ambitionen att stödsystemet ska kunna stärka villkoren både för konstnärligt professionellt utövande och för stockholmarnas kreativitet och engagemang. Förslaget syftar också till att stödsystemet ska vara flexibelt på ett sådant sätt att det kan följa med i utvecklingen på lång sikt och kunna hantera nya initiativ och förändrade behov på ett enkelt sätt.

De mest märkbara skillnaderna mellan nuvarande stödsystem och förvaltningens förslag till justeringar ligger främst hos civilsamhällets kulturaktörer som får möjlighet att söka stöd i en egen stödform, anpassad utifrån deras villkor. Den andra mer märkbara justeringen är omdefinitionen av utvecklingsstödet. För kulturaktörerna kommer detta att innebära en utökad dialog med förvaltningen i utvecklingsarbetet vilket möjliggör bättre förankring i utvecklingsinsatserna. Som aktör möter man också en ökad flexibilitet i ansökningsförfarandet då stödet inte längre är ihopkopplat med ansökningsprocessen för konstnärlig produktion och kulturarrangemang.

Nuvarande kulturstöd fungerar i grunden väl. De föreslagna justeringarna av det nuvarande kulturstödet blir marginella för de professionella kulturaktörerna. Stödet renodlas för professionella kulturaktörer och bedömningsgrunderna justeras och förstärker fokus på konstnärlig och publik utveckling. Ansökningsförfarandet kommer i grunden att vara detsamma med vissa anpassningar av frågeställningar i e-tjänstformuläret.

Bedömningsgrunder gällande demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män ingår som enskilda bedömningsgrunder i nuvarande stödformer. Dessa bedömningsgrunder bör vara lika för alla stöd och förslås därför formuleras som generella villkor för samtliga stöd och omfattas i den samlade bedömningen av en ansökan.

Stockholms stad erbjuder många möjligheter till nya arbetsområden för konstnärer, kreatörer och arrangörer och fungerar som en motor för konstnärlig utveckling i Sverige. De konstnärliga uttryck som skapas i Stockholm når inte bara de egna invånarna och besökarna. De är också kärnan i utvecklingen av de konstnärliga och kreativa näringarna. En stor del av de konstnärliga verk som skapas här och stöds av staden blir också en del av det regionala, nationella och internationella utbudet. Ur detta perspektiv spelar stadens stöd till professionell produktion en viktig roll. Att Stockholm har ett stödsystem som ger goda förutsättningar för konstnärlig utveckling har betydelse för konstnärernas och kulturskaparnas villkor, vilket i slutänden avgör vilket kulturutbud som erbjuds stockholmarna. Att stärka konstnärlig kvalitet är också att stärka förutsättningarna för en växande kulturekonomi.

En stad som växer med Stockholms takt utmanar den kulturella infrastrukturen. Det blir synligt i både efterfrågan på, och tillgången till, produktionslokaler, publika arenor och allmänna samlingslokaler. När lokaler som anpassats för kulturella ändamål försvinner och övergår till annan verksamhet påverkas villkoren, inte bara för det professionella skapandet utan även för live- och scenkonstutbudet och stockholmarnas tillgång till kultur, mötesplatser och eget skapande. Att stärka den kulturella infrastrukturen är en viktig del för det offentliga stödet i ekonomiska termer samt i form av lotsning och coachning.

Hela kulturområdet påverkas starkt av den unga generationens nya sätt att forma och delta i kulturlivet. Unga utmanar vedertagna system med nya typer av skapandeprocesser och organisering i plattformar och nätverk. Ofta finns en folkbildande ambition där man använder kultur som verktyg och där den digitala arenan är lika självklar som den fysiska platsen. Unga har hög kompetens till egen kulturproduktion och samskapande som metod. Dagens stödsystem saknar former för att möta dessa initiativ och ta tillvara den kraft som unga bär med sig. Att bredda kulturstödet så att fler kulturaktörer inom civilsamhället

kan inkluderas bidrar inte bara till att stärka folkbildning och demokrati utan också till att ungas initiativ och kreativitet tas tillvara.

Digitalisering är ett område som starkt påverkar kulturlivet. I digitaliseringens spår genomgår konsten och kulturlivet snabba och stora förändringar i såväl produktions-, distributions- som konsumtionsleden. Digitaliseringen bidrar till nya möjligheter för konstarna att utvecklas, inte bara när det gäller spridningen av verken, utan i lika hög grad när det gäller förnyelsen av konstens uttryck och innehåll. Konst- och kulturbegreppen breddas och nya produktionsformer uppstår. Användningen av de digitala möjligheterna är ofta resurs- och kompetenskrävande. Eftersom digitaliseringen handlar om nya lösningar och metoder innebär det ofta en viss oförutsägbarhet och därmed ett visst risktagande för såväl kulturaktörer som stödgivare.

Förslag till justering

För att kulturstödet ska följa med sin samtid och vara ett incitament för fortsatt utveckling av ett kvalitativt kulturliv med relevans för stockholmare och besökare föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att:

- Införa generella villkor som ska gälla för alla stödformer. Syfte: Att skapa ökad tydlighet och transparens kring stadens förväntningar på stödmottagare. Stödjer likabehandlingsprinciper och demokratiska principer.

Bilaga 1. Generella villkor för kulturstöd

- Justera kulturstödssystemet med separata stödformer och bedömningsgrunder för professionella kulturaktörer och civilsamhällets kulturaktörer. Syfte: Att skapa likvärdiga villkor inom konst- och kulturlivet. Bidrar till att minska utelåsningseffekter och stärker civilsamhällets arbete.

- Införa en ny stödform: *Stöd till eget skapande, demokrati och folkbildning*. Målgrupp är civilsamhällets kulturaktörer.

Syfte: Att bättre tillvarata stockholmarnas kreativitet och engagemang, särskilt ungas. Bidrar till att stärka civilsamhällets roll i ett demokratiskt Stockholm.

*Bilaga 2. Stöd till eget skapande, demokrati och folkbildning.
Särskilda villkor och bedömningsgrunder.*

- Ändra namn på stödformen Kulturstöd till *Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang*.
Målgrupp är professionella kulturaktörer.
Syfte: Att förtydliga stödformens inriktning och vad stöd kan sökas för. Bidrar till att förstärka stödformen som incitament för konstnärlig och publik utveckling.
Bilaga 3. Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang.
Särskilda villkor och bedömningsgrunder.
- Ersätta stödformen Utvecklingsstöd med *Stöd till kulturetablering och utveckling*. Målgrupp är professionella kulturaktörer. En proaktiv stödform som både kan initiera insatser och möta initiativ från det fria kulturlivet. Modellen bygger på ett utvecklat coachande förhållningssätt, flexibla ansökningstillfällen och tematiska utlysningar.
Syfte: Att stärka kulturell infrastruktur och teknisk/digital utveckling. Bidrar till konstnärlig förnyelse och infrastrukturell utveckling samt ökad självständighet.
Bilaga 4. Stöd till kulturetablering och utveckling.
Särskilda villkor och bedömningsgrunder.
- Ändra namn på Stöd till folkbildning till *Stöd till studieförbund*. Syfte: Tydliggör att stödet enbart kan sökas av statsbidragsberättigade studieförbund. I övrigt inga förändringar.

UTLÅTANDE

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Kulturstrategiska staben. Förvaltningen har tagit del av kulturlivets synpunkter på kulturstöden via stödens referensgrupper samt de samtal som förvaltningen har med kulturaktörer varje vecka. Förvaltningen har också beaktat utvärderingen av kulturstödet som genomfördes 2011 (Dnr 1.1/3248/2011).

Kulturlivets samlade synpunkter visar att kulturaktörerna till stora delar är positiva till utformningen av kulturstödssystemet. Man tycker bland annat att det är viktigt att ha möjlighet att söka fleråriga stöd. Möjligheten till utvecklingsstöd till etableringar och förstudier uppfattas också som viktigt för att utveckla verksamheterna. Erfarenheten av att ansöka och redovisa via e-tjänst är positiv. Det finns däremot uppfattningar om att bedömningsgrunderna i det nuvarande systemet är för komplexa och att de konstnärliga kvaliteterna får för liten synlighet jämfört med andra parametrar som till exempel delaktighet och jämställdhetsperspektiv. Andra kulturaktörer uttrycker det motsatta, att delaktighetskulturen inte får den synlighet som man önskar i nuvarande kulturstöd.

Beredningen har även tagit hänsyn till de nationella kulturpolitiska målen och målområden för Kulturstrategi för Stockholmsregionen. Beredningen har hämtat referenser från bland annat förvaltningens svar på remissen "Konstnär - oavsett villkor?" (SOU 2018:23) Dnr 1.1/2445/2018, utredningen om live- och kulturscener i Stockholm Dnr 6.1/1320/2019 samt Region Stockholms rapporter "Digitala möjligheter och kulturens potential" (2019) och "Digitalisering, delaktighet och demokrati" (2015). Utöver dessa även "En politik för det civila samhället" (Prop 2009/10:55), "Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13) och "Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället" (SOU 2019:35).

Ärendet

Förvaltningen har i Stockholms stads budget för 2019 fått i uppdrag att *"utreda en kulturstödsreform i syfte att utforma incitamentsstrukturer som gynnar självständighet, mångfald av aktörer och motverkar utelåsnings effekter samt bredda villkoren för kulturstödet för att innefatta fler kulturverksamheter"*. (Aktivitet målområde 2.4.)

Tjänsteutlåtandet redogör för förvaltningens analys av omvärldsfaktorer som påverkar villkoren för det fria kulturlivet och kulturområdet inom civilsamhället i Stockholm, bedömning av behov av förändringar i kulturstödsystemets olika stödformer samt förslag till justeringar.

Avgränsning

Stöd till enskild person som kan sökas inom stödformerna ateljé- och studiosöd, kulturstöd för unga samt priser och stipendier omfattas inte av förvaltningens utredning.

Uppdraget

Förvaltningen har i Stockholms stads budget för 2019 fått i uppdrag att *”utreda en kulturstödsreform i syfte att utforma incitamentsstrukturer som gynnar självständighet, mångfald av aktörer och motverkar utelåsnings effekter samt bredda villkoren för kulturstödet för att innefatta fler kulturverksamheter.”* (Aktivitet målområde 2.4.)

I uppdraget ingår att:

- *Se till möjliga former och tillvägagångssätt för att stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar.*
- *Se till vilka regelverk som utgör hinder för att frigöra kraften i de fristående verksamheterna.*
- *Stärka och underlätta för civilsamhället, bland annat genom att främja långsiktighet och förutsägbarhet och genom rättvisa föreningsbidrag som stärker föreningslivets roll samt säkerställa att riktlinjer för föreningsstöd utgår från principer som är tydliga och transparenta och som hindrar att stöd går till odemokratiska eller olagliga verksamheter.*

(Finansborgarrådets förslag till budget 2019, sid 129, 130, 132).

Definitioner

Nedan redogörs för ett antal vedertagna definitioner av begrepp som återkommer i tjänsteutlåtandet.

Det fria kulturlivet

Det fria kulturlivet är professionella kulturaktörer som verkar på egna villkor utan statlig, regional eller kommunal huvudman.

Professionella kulturaktörer

Professionella kulturaktörer omfattas av yrkesverksamma som försörjer sig helt eller delvis på sin konstnärliga eller kulturskapande verksamhet.

Civilsamhället

Civilsamhället är en arena, skild från staten (i betydelsen det offentliga), marknaden (i betydelsen det privata näringslivet) och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.

Civilsamhällets kulturaktörer

Civilsamhällets kulturaktörer omfattar organisationer som verkar inom civilsamhällets kulturområde. Organisationer som skapar och genomför olika aktiviteter och arrangemang för sina egna medlemmar eller för allmänheten.

Kulturell infrastruktur

Den kulturella infrastrukturen ger förutsättningar för konstnärliga och kulturella aktiviteter att äga rum eller ta plats i stadsrummet. Det kan handla om lokaler och platser anpassade och utrustade för skapande, repetition eller publika arrangemang. Det är också andra typer av insatser som kan stärka kulturaktörers villkor, till exempel det offentligas stöd till kultur.

Bakgrund och syfte

Förvaltningens utredning av kulturstödssystemet utgår från uppdraget att utveckla stödssystemet i syfte att skapa incitament som:

- gynnar självständighet och mångfald av aktörer
- gynnar konstnärernas villkor
- gynnar konstnärlig utveckling
- breddar villkoren för kulturstöden till att innefatta fler kulturverksamheter
- stärker den fria konstens infrastruktur
- stärker civilsamhällets kulturaktörers demokratiska roll
- möter publik räckvidd
- motverkar utelåsningseffekter

Utredningen väger in omvärldsfaktorer som på olika sätt påverkar villkoren för stadens kulturliv och förutsättningar för Stockholm att utvecklas som en dynamisk kulturstad för alla. Faktorer av

betydelse är stadsutveckling, digitalisering samt förutsättningar för konstnärliga och kreativa näringar och för öppna mötesplatser. Dessa faktorer påverkar den kulturella infrastrukturen och ger avtryck i förändrade sätt att producera, distribuera och ta del av konst och kultur men också i betydelsen av konstnärlig kvalitet och eget skapande.

Stockholm som kulturstad

Stockholms stad fungerar som en motor för konstnärlig utveckling i Sverige. Enligt Konstnärsnämndens rapport 2016 ”Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor” är närmare hälften (46 %) av landets konstnärer folkbokförda i Stockholm och ännu fler arbetar här.

Som huvudstad är Stockholm ett naturligt kluster för konstnärligt skapande. Här finns ledande konstnärliga utbildningar, kulturinstitutioner, media, uppdragsgivare och kreativa företag. Här verkar samtidigt många fria grupper och enskilda konstnärer inom olika genrer, producenter och annan professionell yrkeskompetens. Den konst som skapas i Stockholm når inte bara de egna invånarna och besökare. En stor del av de konstnärliga verk som skapas här och stöds av staden blir också en del av det regionala, nationella och internationella utbudet.

En stad som växer behöver även kulturell infrastruktur i form av mötesplatser för delaktighet och eget skapande. Attraktiva städer kännetecknas inte bara av möjligheten till boende, arbete och ett attraktivt kulturutbud, utan även av möjligheten att själv engagera sig eller ägna sig åt eget skapande.

Nuvarande kulturstödsystem

Nuvarande stödsystem har samlingsnamnet Kulturstöd och omfattas av ett flertal stödformer. Stödformerna omfattar stöd till det fria kulturlivet, lokalförvaltande organisationer och studieförbund samt stöd till enskilda konstnärskap i form av stipendier och ateljéstöd. Samtliga stödformer har individuella villkor och bedömningsgrunder som på olika sätt ställer krav på demokrati- och jämställdhetsprinciper. Nuvarande system har inte generella villkor som är lika för alla.

Information om stödformerna:

<https://www.stockholm.se/KulturFritid/Stod/>

Det samlade Kulturstödet har de senaste åtta åren breddat utrymmet för nya aktörer. Bredden och mångfalden av kulturaktörer har ökat, fler har sökt och fått stöd.

Modellen för kulturstöd och utvecklingsstöd beslutades av kulturnämnden 2011 (Dnr 1.1/3248/2011). Stödformen syftar till att ge fler aktörer möjlighet att söka stöd. Sedan införandet har kulturnämnden med förstärkt budget kunnat ge fler bifall än tidigare. Den så kallade inlåsningseffekten har med det nya stödet kunnat minimeras. Sammantaget har antalet ansökningar fördubblats sedan stödet infördes.

Utvärderingen 2014 (Dnr 6.1/1073/2015) visade att nuvarande stödmodell hade hög måluppfyllelse, mötte kulturlivets och publikens mångfald, gynnade kontinuitet och förnyelse samt hade hög legitimitet i det fria kulturlivet. Kulturstödets syfte att öppna upp stödsystemet för att nå en ökad mångfald av kulturaktörer har fungerat fortsatt väl för professionella kulturaktörer men har fungerat begränsat för civilsamhällets kulturaktörer. Villkor och bedömningsgrunder möter främst aktörer som bedriver publik verksamhet och kan visa på konstnärlig kvalitet och publik räckvidd. Dessa villkor kan dock vara svåra att uppfylla för kulturaktörer inom civilsamhället där eget skapande och bildning är den kvalitativa kärnan. Särskilt unga kulturskapare har svårt att möta höga krav i kulturstödet.

Modellen för utvecklingsstödet utgår från fasta ansökningstillfällen och beredningssätt som främst är utformad för att passa kulturstödet. Detta är ett utvecklingsområde där det finns potential att med en mer proaktiv och flexibel stödform skapa ett starkare incitament för det fria kulturlivets självständighet och den kulturella infrastrukturen.

Nya riktlinjer för lokalförvaltande organisationer antogs av kulturnämnden 2013 (Dnr 6.1/3285/2013) och reviderades 2017 (1.1/3899/2017). Med de nya riktlinjerna har stödet öppnat upp för nya aktörer att söka stöd som lokalförvaltande organisationer. Med förstärkt budget har stödet kunnat bidra till att fler mötesplatser och samlingslokaler fått stöd både av staden men också av Boverket. Stadens möjlighet till medfinansiering vid ansökningar till Boverket har bidragit till att flera samlingslokaler har kunnat göra nödvändiga investeringar i lokalerna. Stödformen når sina syften och har stor betydelse för att upprätthålla en viktig del i den kulturella infrastruktur som bär upp det demokratiska samhället.

Modellen för stöd till folkbildning beslutades av kulturnämnden 2012 (Dnr 6.1/2693/2012). Förslaget omfattade ett verksamhetsstöd riktat till studieförbund godkända för statsbidrag, samt ett rörligt utvecklingsstöd öppet även för andra organisationer att söka. Det rörliga stödet kunde inte prioriteras och infördes aldrig. Stödet som det ser ut idag är ett verksamhetsstöd för studieförbund. Föreningar och organisationer inom civilsamhället med engagemang och intresse av att verka folkbildande ryms inte inom villkoren för detta stöd. Det här är en del av den utelåsningseffekt uppdraget vill uppmärksamma.

Utmaningar

Utredningen har identifierat ett antal utmaningar som ett stödsystem behöver hantera för att ytterligare kunna bidra till utvecklingen av framtidens kulturliv i Stockholm. Utmaningar som till stora delar har relevans för offentliga stödinsatser som ekonomiskt stöd men också lotsning, rådgivning och coachning.

Staden som växer

Stadsutvecklingen utmanar den kulturella infrastrukturen. Befolkningsökningen leder till ett större tryck på mark och fastigheter vilket höjer priset på lokaler över hela staden. Detta påverkar tillgången till produktionslokaler, publika arenor och allmänna samlingslokaler. I produktionen av den konst och kultur som presenteras på scener och i de offentliga rummen finns verkstäder, replokaler, studios och ateljéer där konstnärer och kulturskapare förverkligar sina idéer. När lokaler som anpassats för kulturella ändamål försvinner och övergår till annan verksamhet påverkas villkoren inte bara för skapandet utan även för live- och scenkonstutbudet. Att bygga upp och förankra en publik lokal är en investering och tar tid. Omlokaliseringar kräver resurser och kompetenser som kulturaktörerna ofta inte förfogar över. För dem som ändå har ett hyreskontrakt blir de växande hyreskostnaderna en utmaning. Den generella bilden är att lokalhyrorna ökar i högre takt än vad kulturaktörernas intäkter kan möta. Stadens kulturella infrastruktur påverkas när verksamheter riskerar att försvinna.

Den kreativa kärnan

Kärnan i de kulturella och kreativa näringarna är konsten i sig. Enkelt uttryckt: Utan konstnärligt innehåll finns inga

kulturnärings. Sedan tidigt 2000-tal har analysen av *Creative Industries* baserats på en modell av den australiensiske ekonomen David Throsby. Den brukar bland annat benämnas ”solsystemsmodellen”. Denna modell visar hur kulturekonomin fungerar. I all enkelhet är det en bild av kulturnäringsarna där dessa utgår från en kreativ kärna och sprids i vidare cirklar av kulturella och kreativa näringar. Kärnan består av konstnärlig aktivitet som i sig inte behöver vara ekonomiskt lönsam, men som är en förutsättning för den ekonomiska verksamheten i de yttre cirklarna.

Som huvudstad är Stockholm ett naturligt kluster för konstnärligt skapande. Här finns ledande konstnärliga utbildningar, kulturinstitutioner, media, uppdragsgivare och kreativa företag. Här verkar många konstnärer inom olika genrer, producenter och all annan professionell yrkeskompetens. Den konst som skapas i Stockholm har stor betydelse för utvecklingen av de konstnärliga och kreativa näringarna både regionalt, nationellt och internationellt. Att stärka konstnärlig kvalitet är också att stärka förutsättningarna för en växande kulturekonomi.

Sett till tillväxt och arbetsmarknad är kultur, nöje och fritid en av de branscher som växer starkast i Stockholm. Genom Stockholm Business Regions studier av Stockholm som arbetsmarknad (2017) framgår att antalet arbetsställen i dessa branscher ökade med 36 % från 2010 till 2016. Snittet för alla branscher visar en ökning med 27 %.

Samhället digitaliseras

Digitaliseringen skapar stora möjligheter för såväl det professionella kulturlivet som för civilsamhällets kulturaktörer. I digitaliseringens spår genomgår konsten snabba och stora förändringar i såväl produktions-, distributions- som konsumtionsleden. Digitaliseringen bidrar till nya möjligheter för konstnärerna att utvecklas, inte bara när det gäller spridningen av verken utan i lika hög grad när det gäller förnyelsen av konstens uttryck och innehåll. Konst- och kulturbegreppen breddas och nya produktionsformer uppstår.

I digitaliseringens kölvatten utvecklas deltagarkulturen och tar allt större plats. Individer interagerar inte enbart som konsumenter, utan bidrar även som medskapare och producenter. Publiken som tidigare enbart konsumerade medier och kultur på ett traditionellt sätt, beskrivs idag som *prosumenter* som själva

påverkar och influerar konsten och kulturlivet mer än tidigare generationer. Användningen av de digitala möjligheterna är ofta resurs- och kompetenskrävande. Eftersom digitaliseringen handlar om nya lösningar och metoder innebär det ofta en viss oförutsägbarhet och därmed ett visst risktagande för såväl kulturaktörer som stödgivare.

Deltagarkulturen tar plats

Hela kulturområdet påverkas starkt av den unga generationens nya sätt att forma och delta i kulturlivet. Unga utmanar vedertagna system med nya typer av skapandeprocesser och organisering i plattformar och nätverk. Ofta finns en folkbildande ambition där man använder kultur som verktyg och där den digitala arenan är lika självklar som den fysiska platsen. Unga har hög kompetens till egen kulturproduktion och samskapande som metod. På samma sätt som det inom det professionella kulturlivet utvecklats allt fler gränsöverskridande format där publikens deltagande är en del, pågår en förändringsprocess inom civilsamhället där deltagandet står i centrum. Exempel är lokala samskapande/grannskapsprojekt, som utgår från en plattform eller ett nätverk med syftet att skapa engagemang och delaktighet genom folkbildning och kultur.

Jämställdhetsanalys

Jämställdhet utifrån kön kommer även fortsättningsvis att vara en del som beaktas i beredningen av ansökningar inom stödsystemet. Ett demokrativillkor ingår i förslaget om generella villkor. Villkoret utgår från respekt för demokratins idéer och inkluderar jämställdhet och förbud mot diskriminering. Förslaget till justerat stödsystem kommer inte att få någon negativ påverkan på jämställdhet.

Barnchecklista

Barn och unga är en fortsatt prioriterad grupp inom stödsystemet och stor vikt läggs på att tillgodose att konst och kultur ska nå alla barn enligt Barnkonventionens artikel 2 och artikel 31. Med breddat stöd för digitala uttryck, ungas skapande och ungas organisering som en del av den föreslagna nya stödformen får perspektivet kultur av och med barn och unga ökat utrymme. Barns och ungas rätt till kultur stärks. Förslaget till justerat stödsystem kommer inte att få någon negativ påverkan för barn och unga.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen bedömer att de föreslagna justeringarna svarar mot de behov som kulturlivet uttryckt i kontakterna med förvaltningen. Dels genom förvaltningens breda nätverk mot det fria kulturlivet, dels i samband med Öppna Hus, dels genom enskilda dialoger. Därtill har referensgruppen löpande inkommit med synpunkter på hur stöden fungerar kombinerat med förslag till förbättringar. Dessa inspel har bidragit till den samlade omvärldsanalys förvaltningen gjort i föreslagen justering av kulturstödsystemet. Ett stödsystem som i ännu högre grad är anpassat efter aktörernas utvecklingsbehov och initiativ och som i högre grad sätter fokus på det konstnärliga innehållet. Genom att inrätta ett nytt fristående stöd med fokus på eget skapande och folkbildning möter justeringen villkoren för de ungas kreativitet och skapande på ett tydligare och bättre sätt. Den föreslagna ändringen svarar till kulturaktörernas efterfrågan på bedömningsgrunder som tydligare gör skillnad på konstnärlig kvalitet och aktiviteter där kvaliteten ligger i delaktighet och eget skapande. Inför implementeringsfasen av det justerade kulturstödsystemet kommer förvaltningen utarbeta en tydlig kommunikation i syfte att förtydliga och underlätta för alla berörda inom det fristående kulturlivet.

Förvaltningens bedömning av hur ett framtida kulturstödssystem bör utformas utgår från uppdragets syfte tillsammans med de förutsättningar och utmaningar som redogörs för i bakgrundsbeskrivningen. Ett stödsystem som fortsatt ska stimulera och stödja utvecklingen av kulturen i Stockholm behöver vara konstruerat så att det på ett flexibelt och proaktivt sätt kan följa stadens höga förändringstakt. Det bör bestå av olika stödformer som sammantaget stödjer alla led i den konstnärliga och kulturella kedjan från produktion och distribution till konsumtion och deltagande.

Stödsystemet ska vara ett starkt incitament för utvecklingen av stadens kulturella infrastruktur. Med såväl ekonomiskt stöd som lotsning och rådgivning kan staden stödja de professionella kulturaktörernas etableringar och omlokaliseringar i takt med att Stockholm förändras. Stöd till hög konstnärlig kvalitet och teknisk/digital anpassning ger incitament till det fria kulturlivets förutsättningar för ökad självständighet och breddad finansiering.

Det fria kulturlivets och civilsamhällets kulturaktörer ska kunna söka stöd på likvärdiga villkor. Båda målgrupperna har sin plats i

ett modernt kulturstödssystem men verkar med olika förutsättningar och har därför behov av anpassade stödformer.

Därutöver ska stödformerna kunna kommuniceras på ett tydligt sätt. Målgrupperna för stöden ska enkelt kunna ta till sig stödformernas ansökningsvillkor och förstå hur en ansökan bedöms.

Förutsättningar

Enligt förvaltningens bedömning kan nuvarande kulturstödssystem med vissa justeringar och kompletteringar möta framtidens behov utan att en större reform behöver genomföras. Förändringarna enligt förslaget är utformade så att det inte innebär ökad administration och kostnader.

Den ekonomiska ramen för kulturstödet regleras i den årliga budgeten. Fördelningen mellan stödformerna regleras i verksamhetsplanen.

Förvaltningen vill dock särskilt lyfta fram behov på två områden som skulle ge möjlighet till omedelbara effekter och ge påtaglig och positiv påverkan på utvecklingen av stadens kulturliv.

- Infrastrukturella satsningar för etablering av mellanstora scener för livemusik, dans och cirkus.
- Unga och unga vuxnas eget skapande och organisering.

Motiv till justeringar

Visionen om att alla i Stockholm tar del av ett kulturliv som är angeläget och av hög kvalitet står sig stark och sätter stockholmarna och besökarna i centrum.

Civilsamhället

Civilsamhällets roll att organisera och ta tillvara invånarnas engagemang och vilja till eget skapande påverkas starkt av den unga generationens sätt att forma och delta i kulturlivet. Den digitala arenan är lika självklar som den fysiska platsen och påverkan på utvecklingen av kulturlivet är stor. Nuvarande kulturstödssystem har begränsningar när det gäller att fånga upp stockholmarnas kulturengagemang. Många initiativ som uppstår inom sociala rörelser och framförallt ungas egen organisering ryms idag inte inom vare sig stödet till folkbildning eller inom kulturstödet. De ungas folkbildande ambition med kultur som verktyg skapar engagemang och delaktighet och bör lyftas fram.

Förvaltningen ser ett behov av en ny stödform som breddar stödet till civilsamhällets kulturaktörer och ger möjlighet att bättre möta ungas behov av att själva utforma sina kulturella uttryck.

Det fria kulturlivet

Konsten och det fria kulturlivet omformar sig i takt med att samhället förändras och nya generationer tar plats. I flödet av ansökningar till kulturstöd och utvecklingsstöd blir generationsskiftet synligt. Nya etableringar sker inte i samma form som tidigare. En tydlig trend är en rörelse från den fria gruppen till kollaborativa nätverk och plattformar som bygger på en väv av enskilda aktörer. Rollen som arbetsgivare minskar, färre anställningar och fler enskilda firmor samverkar och samarbetar. Exempel är framväxten av producent- och arrangörsplattformar och tvärdisciplinära plattformar för konstnärlig produktion i form av delade produktionslokaler. Det ställer krav på samverkan, delade resurser och kompetenser. Men även breddad finansiering och kompetensutveckling särskilt inom kommunikation, ekonomi och digitalisering.

Digitaliseringen bidrar till nya format för hur konst och kultur produceras, distribueras och konsumeras. Behovet av teknisk och digital utveckling i såväl den konstnärliga produktionen som i förmedlingen av kulturupplevelser ökar i takt med att samhället blir allt mer digitalt. Tekniker för utforskande och skapande, liksom nätbaserade plattformar för kommunikation, deltagande och spridning behöver utvecklas. Förvaltningen ser annars en risk att det fria kulturlivet halkar efter i utveckling och tillgänglighet jämfört med offentliga institutioner och privat finansierade kulturverksamheter vilket inte gynnar deras självständighet.

Tillgången till produktionsplatser, scener och andra publika arenor är avgörande för att stadens kulturella infrastruktur ska kunna erbjuda stockholmare och besökare ett brett kulturutbud. I takt med att staden växer är förvaltningens bedömning att det behöver skapas plats för offentliga publika kulturarenor. Utvecklingen som pekar mot att allt fler kulturscener måste stängas ner eller enbart kan verka på kort sikt är oroande. De insatser som förvaltningen kunnat bidra med de senaste åren när det gäller att stödja det fria kulturlivets etableringar och omlokaliseringar har varit av stor betydelse. Möjligheten till offentligt stöd både i form av ekonomiskt stöd, lotsning och rådgivning har varit avgörande för etablering av bland annat Konstverket i Farsta, ateljé- studioloralerna i Östberga och Vällingby samt nya visningsplatser för film. Behovet att kunna

stödja förstudier, projektering och etablering vad gäller kulturetablering och omlokalisering kommer inte att minska om den kulturella infrastrukturen ska följa med stadsutvecklingen. I detta sammanhang är bland annat mer proaktiva arbetssätt och flexibla stödformer vägen framåt.

Skillnader för kulturaktörerna

De mest märkbara skillnaderna mellan nuvarande stödssystem och förvaltningens förslag till justeringar ligger främst hos civilsamhällets kulturaktörer som får möjlighet att söka stöd i en egen stödform. En form som är bättre anpassad utifrån deras villkor jämfört med nuvarande kulturstöd. Därmed tydliggörs civilsamhällets kulturaktörer som en självständig och tydligare definierad målgrupp. Ansökningsförfarandet kommer att följa den modell som nuvarande kulturstöd använder och är etablerad via stadens e-tjänst.

Den andra mer märkbara justeringen är omdefinitionen av utvecklingsstödet. För kulturaktörerna kommer detta att innebära att man får en utökad dialog med förvaltningen i sitt utvecklingsarbete vilket möjliggör bättre förankring i utvecklingsinsatserna. Som aktörer möter man också en ökad flexibilitet i ansökningsförfarandet då det inte längre är ihopkopplat med ansökningsprocessen för konstnärlig produktion och kulturarrangemang.

Skillnaden mellan det nuvarande kulturstödet och förslaget *stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang* till professionella kulturaktörer är marginell för kulturaktörerna. Nuvarande kulturstöd fungerar i grunden väl. De föreslagna justeringarna förstärker fokus på konstnärlig och publik utveckling vilket innebär att dessa perspektiv kommer att lyftas fram i bedömningarna av ansökningarna. Ansökningsförfarandet kommer i grunden att vara detsamma med vissa anpassningar av frågeställningar i e-tjänstformuläret.

Bedömningsgrunder gällande demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män ingår som enskilda bedömningsgrunder i nuvarande stödformer. Dessa bedömningsgrunder bör vara lika för alla stöd och förslås därför formuleras som generella villkor för samtliga stöd och omfattas i den samlade bedömningen av en ansökan. Idag är aspekter av dessa frågor ofta integrerad i aktörernas verksamhetsidé och visar

på den samlade medvetenheten och kvaliteten i den sökandes verksamhet eller aktivitet.

Förslag till justering

Förvaltningen föreslår nämnden följande justeringar av kulturstödssystemet:

- Införa generella villkor som ska gälla för alla stödformer.
Syfte: Att skapa ökad tydlighet och transparens kring stadens förväntningar på stödmottagare. Stödjer likabehandlingsprincipen och demokratiska principer.

Bilaga 1. Generella villkor för kulturstöd

- Justera kulturstödssystemet med separata stödformer och bedömningsgrunder för professionella kulturaktörer och civilsamhällets kulturaktörer.
Syfte: Att skapa likvärdiga villkor inom konst- och kulturlivet. Bidrar till att minska utelåsningseffekter och stärker civilsamhällets arbete.

- Införa en ny stödform: *Stöd till eget skapande, demokrati och folkbildning*. Målgrupp är civilsamhällets kulturaktörer.

Syfte: Att bättre tillvarata stockholmarnas kreativitet och engagemang, särskilt ungas. Bidrar till att stärka civilsamhällets roll i ett demokratiskt Stockholm.

Bilaga 2. Stöd till eget skapande, demokrati och folkbildning.

Särskilda villkor och bedömningsgrunder.

- Ändra namn på stödformen Kulturstöd till *Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang*. Målgrupp är professionella kulturaktörer.
Syfte: Att förtydliga stödformens inriktning och vad stöd kan sökas för. Bidrar till att förstärka stödformen som incitament för konstnärlig och publik utveckling.

Bilaga 3. Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang.

Särskilda villkor och bedömningsgrunder.

- Ersätta stödformen Utvecklingsstöd med *Stöd till kulturetablering och utveckling*. Målgrupp är professionella kulturaktörer. En proaktiv stödform som både kan initiera insatser och möta initiativ från det fria kulturlivet. Modellen bygger på ett utvecklat coachande

förhållningssätt, flexibla ansökningstillfällen och tematiska utlysningar.

Syfte: Att stärka kulturell infrastruktur och teknisk/digital utveckling. Bidrar till konstnärlig förnyelse och infrastrukturell utveckling samt ökad självständighet.

Bilaga 4. Stöd till kulturetablering och utveckling.

Särskilda villkor och bedömningsgrunder.

- Ändra namn på Stöd till folkbildning till *Stöd till studieförbund*. Syfte: Tydliggör att stödet enbart kan sökas av statsbidragsberättigade studieförbund. I övrigt inga förändringar.

Beskrivning

Nya rubriker

Idag heter både stödsystemet och en av stödformerna kulturstöd vilket skapar oklarheter i kommunikationen. Förvaltningen föreslår att rubrikerna revideras i syfte att skapa tydlighet kring avsikten med respektive stödform. Kulturstöd behålls som den övergripande rubriken för samtliga stödformer. Rubrikerna för stödformerna kulturstöd, utvecklingsstöd och stöd till folkbildning konkretiseras och ersätts med nya rubriker. Stöd till lokalförvaltande organisationer och EU-projektstöd föreslås behålla befintliga rubriker.

Förslag till ändrade rubriker:

Nuvarande rubrik	Ny rubrik
Kulturstöd	Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang
Utvecklingsstöd	Stöd till kulturetablering och utveckling
Stöd till folkbildning	Stöd till studieförbund

Villkor, krav och bedömningsgrunder

Förvaltningen föreslår att införa *generella villkor* som gäller för samtliga stöd. Dessa kompletteras med *särskilda villkor* och bedömningsgrunder utifrån varje stödforms specifika syften.

Tidigare bedömningsgrunder, jämställdhet och mångfald samt delaktighet utgår som särskilda bedömningsgrunder då de

omfattas av de generella villkoren och inbegrips i den samlade bedömningen av en ansökan som helhet.

Generella villkor

Att införa generella villkor för alla stöd ökar tydlighet och transparens kring stadens förväntningar på samtliga stödmottagare och stödjer likabehandlingsprincipen. Detta är en väsentlig del i att skapa förtroende för stödsystemet och tillit till staden som stödgivare.

Bilaga 1. Generella villkor för kulturstöd.

Villkoren beskriver stadens krav på föreningar och organisationer för att beviljas stöd. Här framgår bland annat villkor om att följa svensk lagstiftning, demokratiska principer, mänskliga rättigheter och jämställdhet. De generella villkoren innehåller rubrikerna:

1. Villkor för kulturstöd
2. Krav utifrån organisationsform
3. Stödmottagarens åtaganden

Särskilda villkor och bedömningsgrunder

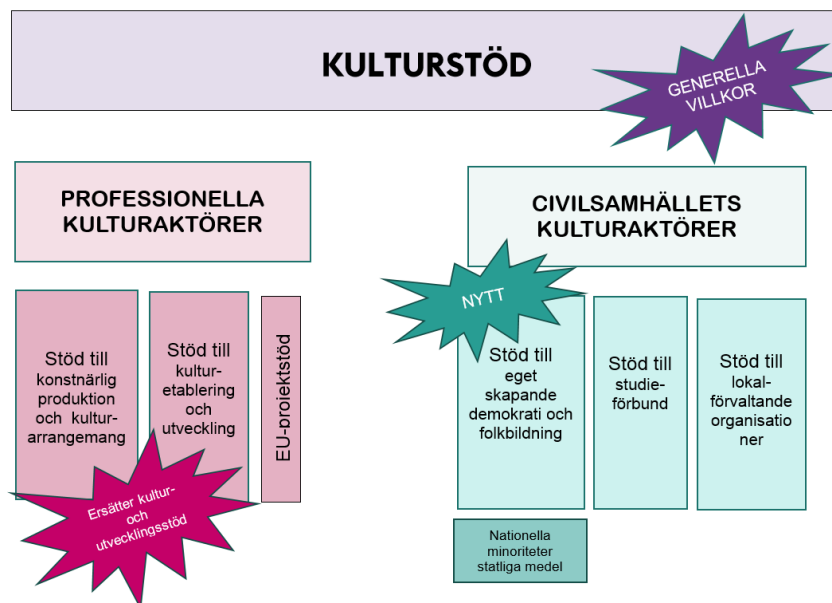
Utöver de generella villkoren har varje stödform en uppsättning särskilda villkor och bedömningsgrunder. De särskilda villkoren beskriver specifika krav som gäller enbart för den aktuella stödformen. Bedömningsgrunderna beskriver vad som bedöms i ansökan. De kriterier som formar bedömningsgrunderna bygger på varje stöds syfte och förväntade effekter.

Bilagor: 2-4 Särskilda villkor och bedömningsgrunder.

Ny struktur

Förvaltningen föreslår att en tydligare målgruppsindelning mellan professionella kulturaktörer och civilsamhällets kulturaktörer införs med målet att minska utelåsningseffekter. Ett stödsystem med separata stödformer och bedömningsgrunder för professionella kulturaktörer och civilsamhällets kulturaktörer ger mer likvärdiga villkor inom konst- och kulturlivet.

Modell för ny struktur:

Stöd till professionella kulturaktörer

Förvaltningen föreslår att stöd till professionella kulturaktörer även fortsättningsvis omfattas av två olika stödformer.

Förvaltningen föreslår också justeringar av stödformerna i syfte att ytterligare stärka stöden som incitament för konstnärlig utveckling och publikutveckling, stärkt kulturell infrastruktur samt ökad självständighet inom det fria kulturlivet. Förslag till justeringar beskrivs nedan.

Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang

En mindre justering av tidigare stödform Kulturstöd.

Stödet renodlas för professionella kulturaktörer.

Bedömningsgrunderna justeras och fokuserar på konstnärlig kvalitet, publik utveckling och ekonomi.

Syftet med stödet:

- Främja konstnärlig utveckling.
- Medverka till att stockholmare i hela staden tar del av angelägen konst och kultur av hög kvalitet.
- Stärka professionella kulturaktörers självständighet.
- Bidra till en bredd av konstnärliga uttryck.

Stöd till kulturetablering och utveckling

Ersätter tidigare stödformen Utvecklingsstöd.

En proaktiv stödform som både kan initiera insatser och möta initiativ från det fria kulturlivet. Modellen bygger på ett utvecklat

coachande förhållningssätt, flexibla ansökningstillfällen i kombination med tematiska utlysningar. Stödformen avser att stödja främst kulturetablering, samverkan för breddad finansiering och teknisk/digital utveckling. Exempel: crowdfunding-kampanjer, förstudier och projektering vid nya etableringar eller digitala utvecklingsprojekt inom konstnärlig produktion och distribution.

Syftet med stödet:

- Utveckla stadens kulturella infrastruktur.
- Medverka till att stockholmare i hela staden tar del av angelägen konst och kultur av hög kvalitet.
- Stärka professionella kulturaktörers självständighet.
- Bidra till förnyelse och utveckling inom konstområdena.

Stöd till civilsamhällets kulturaktörer

Förvaltningen föreslår en ny stödform till civilsamhällets kulturaktörer. En stödform med egna villkor och bedömningsgrunder frikopplade från stöden till det fria kulturlivet. Stödformen ger plats för kultur med och av stockholmarna. Stödet ställer inga krav på konstnärlig kvalitet utan lyfter fram delaktighet, eget skapande och folkbildning.

Stöd till eget skapande, demokrati och folkbildning

Eget skapande: aktivitet/verksamhet som ökar stockholmarnas möjlighet till eget skapande och delaktighet i kulturlivet. (till exempel workshops där deltagaren är medskapare, körverksamhet, makersrörelsen, lajv- och spelkulturer, digitalt skapande).

Demokrati och folkbildning: aktivitet/verksamhet där stockholmarnas kreativitet och engagemang tas tillvara och som bidrar till att stärka civilsamhällets roll i ett demokratiskt Stockholm. (till exempel lokala kulturevenemang, kulturfestivaler).

Syftet med stödet:

- Stockholmarnas engagemang tas tillvara och bidrar till att stärka det demokratiska samhället.
- En mångfald av kulturaktörer erbjuder möjligheter till eget skapande och folkbildning.
- Öka stockholmarnas delaktighet i kulturlivet och möjligheter till eget skapande.
- Enskilda och grupper involveras utifrån sina egna förutsättningar.

- Ge plats för fler ungdomsdrivna projekt.
- Stödja digitalt skapande och digitala processer.

Tidplan

Förvaltningen föreslår att förslaget om utvecklat och justerat kulturstöd implementeras med start 2020 och är fullt infört 2021.

Bilagor

1. Generella villkor för kulturstöd.
2. Stöd till eget skapande, demokrati och folkbildning. Särskilda villkor och bedömningsgrunder.
3. Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang. Särskilda villkor och bedömningsgrunder.
4. Stöd till kulturetablering och utveckling. Särskilda villkor och bedömningsgrunder.
5. Rapport - Kulturaktörers synpunkter på kulturstödet 2015-2019